

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ПРОГРАМА ПРОХОДЖЕННЯ
ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ**

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 07 «Управління і адміністрування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітніх програм «Фінанси і кредит», «Митна справа та оціночна діяльність»

Методичні рекомендації та програма проходження переддипломної практики для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління і адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» освітніх програм «Фінанси і кредит», «Митна справа та оціночна діяльність» // Укладачі: д.е.н., проф., завідувач кафедри фінансів і банківської справи Варцаба В.І., к.е.н., доцент кафедри фінансів і банківської справи Заславська О.І. – Ужгород, ДВНЗ «УжНУ». – 2021. – 25 с.

Укладачі:

Варцаба Віра Іванівна — завідувач кафедри фінансів і банківської справи економічного факультету ДВНЗ «УжНУ», д.е.н., проф.

Заславська Ольга Ігорівна — доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ», к.е.н.

Рецензенти:

Сержанов В. В. – декан економічного факультету ДВНЗ «УжНУ», д.е.н., доцент;

Шуліко А. О. – заступник декана з навчально-методичної роботи, голова науково-методичної комісії економічного факультету ДВНЗ «УжНУ», к.е.н., доцент.

*Розглянуто на засіданні кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ»,
протокол № 9 від 17.03.2021 р.*

*Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету ДВНЗ «УжНУ»,
протокол № 3 від 22.03.2021 р.*

ЗМІСТ

I. Загальні положення	4
II. Мета та завдання переддипломної практики	5
III. Вимоги до вибору бази практики	6
IV. Організація переддипломної практики	7
V. Структура та зміст звіту про проходження переддипломної практики	9
VI. Правила оформлення звіту про проходження переддипломної практики	12
VII. Захист та оцінювання звіту про проходження переддипломної практики ...	13
Додатки	17

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Підготовка висококваліфікованих фахівців, знання і вміння яких, створюють необхідні умови конкурентоспроможності професії на сучасному ринку праці, потребує постійного поєднання теоретичного навчання з реаліями господарського життя, що здійснюється шляхом проходження студентами щорічних практик, які є невід'ємною складовою підготовки фахівців з вищою освітою.

Із метою набуття практичного досвіду студенти випускного курсу магістерського рівня проходять переддипломну практику, яка являє собою завершальну ланку в єдиній системі теоретичної і практичної підготовки за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», де майбутній фахівець має продемонструвати високий рівень загальної, наукової та професійної компетенцій, сформувані здатність вирішувати практичні завдання та проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування в ході професійної діяльності або у процесі навчання.

Програма підготовки магістрів включає освітню та науково-дослідну складову. Переддипломна практика є завершальним етапом вивчення навчальних дисциплін і дозволяє студентам магістратури сформувані і закріпити загальні та фахові компетенції у сфері науково-дослідної діяльності, вирішення теоретичних і прикладних проблем управління фінансовими відносинами в установах та організаціях різних сфер діяльності. Практика забезпечує спадкоємність і послідовність у вивченні теоретичного і практичного матеріалу, передбачає комплексний підхід до предмета вивчення.

Знання та практичні навички, сформовані в ході проходження переддипломної практики необхідні для підготовки дипломної роботи магістра та формування основ для продовження наукових досліджень. У зв'язку з цим кваліфікаційні магістерські роботи повинні бути виконані за матеріалами конкретного підприємства (установи, організації).

Зміст і послідовність проходження практики визначаються програмою, яка розробляється кафедрою згідно із навчальним планом. Переддипломна практика магістрів є необхідною складовою навчального процесу і слугує основою підвищення результативності досліджень, які проводитимуться і викладатимуться студентами в дипломній магістерській роботі.

Розроблені методичні рекомендації та програма проходження переддипломної практики студентами спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» освітнього ступеня «магістр» розкривають сутність та зміст процесу практичної підготовки студентів на базі підприємств (установ, організацій), визначають основні обов'язки сторін, розкривають зміст програми практики та порядок захисту звіту.

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Переддипломна практика є логічним завершенням навчання студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» і розглядається як форма адаптації студентів до умов та характеру майбутньої професійної діяльності. Це заключний етап підготовки студента, який передбачає узагальнююче осмислення набутих знань, умінь та навичок. Під час проходження переддипломної практики студенти поглиблюють та закріплюють теоретичні знання зі спеціальних та загальноекономічних дисциплін, збирають та опрацьовують матеріал для написання дипломної роботи магістра.

Метою переддипломної практики є поглиблення та вдосконалення здобутих студентами знань та вмінь у процесі навчання за магістерською програмою, оволодіння професійним досвідом та готовності їх до трудової діяльності, а також формування практичних навичок ведення самостійної наукової роботи та підбір фактичного матеріалу для написання дипломної роботи магістра.

Основними завданнями проходження практики студентами є:

- закріплення та розширення знань, отриманих у процесі навчання, використовуючи їх для розв'язання задач, тематика і склад яких погоджені з завданням до дипломної роботи магістра;
- пошук, підбір і систематизація фактичного матеріалу для виконання дослідження;
- оформлення та подання для контролю і захисту на кафедрі звіт з проходження переддипломної практики.

Проходження переддипломної практики забезпечує формування у здобувачів освітнього рівня «магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ФК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

ФК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні

фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ФК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

ФК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

ФК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Результатами проходження переддипломної практики студентами є вміння:

- здійснювати пошук, обробку, систематизацію та аналіз інформації, необхідної для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- застосовувати здобуті знання у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- застосовувати управлінські навички у процесі фінансового планування та прогнозування з урахуванням поставлених завдань та наявних обмежень;
- вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності;
- презентувати результати власних досліджень.

Заклад вищої освіти для студента, що виконує переддипломну практику, зобов'язаний:

- надавати можливість апробації результатів дослідження шляхом публікації статей у збірниках університету;
- сприяти участі магістрантів, які досягли значимих результатів при проходженні переддипломної практики, у науково-практичних конференціях;
- надавати студентам для користування навчальні приміщення, наукові фонди бібліотеки, при потребі – забезпечити доступ до інформаційних мереж.

III. ВИМОГИ ДО ВИБОРУ БАЗИ ПРАКТИКИ

Переддипломну практику студенти проходять в установах, організаціях та на підприємствах, які відповідають вимогам проходження практики.

Базами переддипломної практики для здобувачів вищої освіти ступеня «магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» у ДВНЗ «УжНУ» є:

- за освітньою програмою «Фінанси і кредит»: Департамент фінансів Закарпатської обласної державної адміністрації, фінансові управління місцевих органів влади, головне управління Державної фіскальної служби в

Закарпатській області, державні податкові інспекції, головне управління Пенсійного фонду України в Закарпатській області, управління Пенсійного фонду України в районах Закарпатської області, органи Державної казначейської служби, Закарпатське обласне відділення Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності та його виконавчих дирекцій у районах, банківські установи, страхові організації та фінансові підрозділи підприємств різних форм власності;

— за освітньою програмою «Митна справа та оціночна діяльність»: Закарпатська митниця ДФС; підприємства, що надають митні послуги суб'єктам ЗЕД; підприємства, що мають у своїй структурі відділ ЗЕД або пов'язані із ЗЕД видами діяльності (зберігання товарів під митним контролем, на митних складах, митні перевезення вантажів тощо); експертні та оціночні контори.

Визначення баз практики здійснюється керівництвом навчального закладу на основі прямих угод із підприємствами (організаціями, установами) незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності.

Студенти можуть самостійно, за погодженням з керівництвом закладу вищої освіти, підбирати для себе базу практики згідно із вимогами програми та пропонувати її для укладення відповідного договору.

Вибір бази практики здійснюється з урахуванням відповідності специфіки діяльності підприємства (установи, організації) предмету спеціальності, за якою здійснюється підготовка фахівця, та тематиці кваліфікаційної роботи магістра.

Згідно із затвердженими базами практики та вибраними темами дипломних магістерських робіт проводиться закріплення студентів за підприємствами (установами, організаціями) для проходження переддипломної практики.

Відповідно до програми практики та за узгодженням з керівником практики від підприємства (установи, організації) можливості отримання необхідної інформації, студент зобов'язаний визначитися з колом питань, які стануть об'єктом дослідження в рамках обраної теми дипломної роботи, а також за необхідністю здійснити коригування завдання на переддипломну практику, інформуючи про це керівника практики від випускної кафедри.

IV. ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Організаційне та навчально-методичне керівництво переддипломною практикою забезпечує кафедра фінансів та банківської справи ДВНЗ «УжНУ». Розподіл студентів за базами практики і призначення керівників здійснюється кафедрою, погоджується з деканом економічного факультету і навчальною частиною та оформлюється наказом ректора. До керівництва переддипломною практикою студентів залучаються досвідчені викладачі кафедри.

Керівники практики від університету перед початком практики проводять інструктаж, інформують студентів щодо змісту завдання по проходженню

переддипломної практики, порядком її проходження, вимогами щодо системи звітності, а також контролюють хід практики та надають студентам необхідні консультації. Завдання для проходження переддипломної практики складається з урахуванням програми практики і обраної теми дипломної роботи магістра.

Керівник практики від університету зобов'язаний:

- забезпечити перед виходом студента на практику інструктаж щодо порядку проходження практики;
- надати студентам необхідні документи (щоденник практики, програму проходження практики, індивідуальне завдання згідно з темою дипломної роботи магістра, методичні рекомендації тощо);
- здійснювати контроль за виконанням затвердженої програми переддипломної практики;
- проводити консультації для студентів з організаційних та методичних питань практики;
- контролювати ведення щоденника практики та написання звіту;
- систематично інформувати кафедру про стан проходження студентами переддипломної практики;
- прийняти захист звітів студентів про практику у складі комісії, оцінити результати їхньої роботи, атестувати студентів та виставити оцінки у заліково-екзаменаційну відомість та залікові книжки;
- здати звіти студентів про практику на кафедру.

За місцем проходження практики до керівництва роботою студентів-практикантів залучаються провідні спеціалісти установи (організації, підприємства).

Керівник практики від бази практики зобов'язаний:

- забезпечувати умови безпечної праці на робочому місці, проводити інструктаж із техніки безпеки та охорони праці, знайомити студентів з правилами внутрішнього розпорядку підприємства (організації, установи);
- створити необхідні умови для виконання студентами програми практики: організувати робоче місце, вирішувати проблеми доступу студентів до користування статистичними даними, первинними, звітними та іншими документами підприємства (установи, організації), надавати необхідні консультації;
- допомагати студентам у підборі матеріалу для написання індивідуального завдання та дипломної роботи магістра;
- перевіряти хід виконання роботи відповідно до затвердженого графіка та контролювати виконання програми практики;
- контролювати дотримання студентами трудової дисципліни та правил внутрішнього розпорядку;
- підписати щоденник про проходження переддипломної практики та забезпечити завірення документів печаткою бази практики;

— дати характеристику студентам та оцінити якість їхніх професійних знань та умінь, ставлення до роботи, виконання індивідуальних завдань, організаторські здібності.

Під час проходження практики студенти зобов'язані:

- до початку практики ознайомитися із розробленими кафедрою методичними рекомендаціями щодо проходження переддипломної практики;
- одержати від керівника, призначеного кафедрою, завдання з проходження переддипломної практики та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- прибути на базу практики у строк, встановлений наказом ректора;
- у повному обсязі виконувати завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;
- виконувати правила внутрішнього розпорядку бази практики і вимоги трудового законодавства на рівні з працівниками бази практики;
- своєчасно повідомляти керівника практики від університету про виникнення труднощів із виконанням програми переддипломної практики, якщо такий факт може мати місце;
- зібрати матеріал для написання магістерської дипломної роботи;
- згідно з вимогами методичних рекомендацій скласти і захистити звіт про проходження переддипломної практики.

Підготовлений звіт студенти захищають у термін, затверджений на кафедрі.

V. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Програма переддипломної практики формується відповідно до обраної студентом теми дипломної роботи магістра із попереднім визначенням переліку питань, які необхідно розглянути, та складу аналітичних розрахунків, які передбачається здійснити. Програма проходження переддипломної практики і зміст завдання повинні враховувати потенційну можливість отримання студентом необхідної інформації на конкретному підприємстві (в установі, організації).

На основі зібраного під час практики фактичного матеріалу, здобутих знань і обсягу виконаних робіт студент складає звіт про переддипломну практику відповідно до затвердженої програми. Звіт повинен узагальнювати здобутий студентом досвід практичної роботи та здатність самостійно виконувати завдання прикладного характеру і практичної спрямованості.

Звіт складається відповідно методичних рекомендацій та програми проходження переддипломної практики для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління і адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» освітніх програм «Фінанси і кредит», «Митна справа та оціночна діяльність». Звіт з переддипломної практики

повинен мати чітку побудову, логічну послідовність та конкретність викладення матеріалу, переконливість аргументів, точність формулювання, обґрунтованість висновків та рекомендацій. Він повинен містити відомості про виконання студентом індивідуального завдання, висновки і пропозиції, список використаної літератури та додатки. Іншими словами, звіт про проходження переддипломної практики повинен являти собою початковий етап написання дипломної роботи магістра.

Звіт складається з двох частин: текстової та документальної. Текстова частина звіту повинна бути поділена на розділи з виділенням окремих питань плану. У цій частині студент повинен дати коротку характеристику поставленого питання і описати виконану ним роботу, пов'язуючи текстову частину з документами, які представлені у вигляді додатків до звіту.

Звіт про проходження переддипломної практики повинен мати таку структуру:

1. Титульний аркуш (Додаток А).
2. Зміст звіту із зазначенням нумерації початкових аркушів кожного зі структурних елементів.
3. Вступ.
4. Основна частина.
5. Висновки.
6. Список використаних джерел.
7. Додатки.

У вступі потрібно окреслити мету та завдання переддипломної практики, об'єкт дослідження, та обґрунтувати актуальність індивідуального завдання (відповідно до обраної теми дипломної роботи магістра), вказати використані джерела інформації.

Основна частина виконується згідно з програмою проходження практики і передбачає теоретичне та розрахунково-аналітичне опрацювання передбачених завдань. Кількість розділів і підрозділів у структурі звіту визначається студентом самостійно, але склад основної частини повинен відповідати змісту програми і висвітлювати визначені нею завдання.

Основна частина звіту передбачає висвітлення наступних питань:

I. Організаційно-економічна характеристика бази практики.

II. Індивідуальне завдання.

Організаційно-економічна характеристика бази практики повинна містити:

- оцінку галузевих особливостей фінансово-господарської діяльності бази практики (теоретичне та нормативно-правове забезпечення функціонування підприємства (установи, організації); сутність, значення, роль галузі та/або конкретного об'єкта дослідження у фінансовій системі держави тощо);
- аналіз фінансової діяльності бази практики та формулювання шляхів удосконалення її роботи (організаційна та управлінська структура бази

практики, особливості роботи підрозділів; розрахунок основних показників, що характеризують ефективність фінансової діяльності підприємства (установи, організації) за останні 3-5 років; формулювання пропозицій та рекомендацій по вирішенню труднощів, що склалися, або визначення напрямів підвищення ефективності діяльності).

Індивідуальне завдання безпосередньо пов'язане із обраним напрямом магістерського дипломного дослідження, а також із науково-дослідною роботою студента (підготовка статей та/або доповідей на науково-практичні конференції). Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління і адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» для освітніх програм «Фінанси і кредит» та «Митна справа та оціночна діяльність» наведена у Додатках Б та В відповідно.

В індивідуальному завданні необхідно відобразити теоретичні та методичні аспекти предмета дослідження, здійснити його аналітичну оцінку та обґрунтувати пропозиції щодо удосконалення його функціонування та розвитку. Приклади формулювання індивідуальних завдань наведені у Додатку Г.

У висновках звіту про проходження переддипломної практики стисло і чітко наводяться сформульовані підсумки виконаного дослідження у вигляді узагальнення найбільш істотних результатів дослідження стану бази практики, аналіз та оцінка об'єкта дослідження та перспектив його розвитку.

У додатках розміщують матеріал, що є необхідним для роботи, але включення його в основну частину звіту – недоцільно.

Представлений у звіті матеріал повинен мати логічний, доказовий, аргументований характер і відповідати таким вимогам:

- містити всебічний аналіз діяльності бази практики;
- містити детальну оцінку предмета дослідження, викладеного в індивідуальному завданні;
- містити елементи самостійного дослідження та необхідні розрахунки;
- містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення досліджуваного об'єкта.

У процесі виконання звіту про проходження переддипломної практики студент повинен продемонструвати такі знання та вміння:

- володіти знаннями з дисциплін загальної та професійної підготовки магістра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за освітніми програмами «Фінанси і кредит» та «Митна справа та оціночна діяльність»;
- відбирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження;
- аргументувати власну думку та розробляти конкретні пропозиції щодо вдосконалення функціонування та розвитку досліджуваного об'єкта;
- аналізувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у професійній сфері.

До звіту про проходження переддипломної практики додається щоденник, який містить:

- календарний графік проходження переддипломної практики;
- робочі записи під час переддипломної практики;
- відгук керівника від бази практик;
- висновок керівника переддипломної практики від університету.

Примірні структурні частини звіту та їхні обсяги наведено у Додатку Д.

VI. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Звіт про проходження переддипломної практики оформлюється за вимогами, які встановлюються стандартом для оформлення текстових документів. Обсяг текстової частини звіту має бути в межах 30-35 сторінок друкованого тексту.

Практикант подає звіт на кафедру фінансів і банківської справи у переплетеному вигляді, де він реєструється.

Звіт про проходження переддипломної практики виконують машинним способом (за допомогою комп'ютерної техніки) на одному боці аркуша білого паперу формату А4. Розмір шрифту — 14 кегль, міжрядковий інтервал – 1,5. Текст необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: лівий – 30 мм, правий – 10 мм, верхній – 20 мм, нижній – 20 мм.

Заголовки структурних частин роботи («ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ») друкують великими літерами посередині сторінки. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім із нового рядка великими літерами друкують заголовок розділу. Крапку в кінці заголовку не ставлять. Відстань між заголовком розділу, підрозділу та текстом повинна дорівнювати 1 інтервалу (один рядок при міжрядковому інтервалі 1,5).

Кожну структурну частину звіту починають з нової сторінки.

Нумерація сторінок повинна бути наскрізною. Першою сторінкою звіту є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Ілюстративний матеріал (схеми, графіки, діаграми) і таблиці у звіті необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно у межах розділу. Номер рисунку повинен складатися з номера розділу і порядкового номера рисунку, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу).

Номер рисунку, його назва та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ним по центру та друкуються напівжирним шрифтом. Відстань між назвою

рисунок та наступним текстом повинна дорівнювати 1 інтервалу (один рядок при міжрядковому інтервалі 1,5).

Таблиці позначають словом «Таблиця» і нумерують послідовно у межах розділу. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка. Наприклад: Таблиця 2.1 (перша таблиця другого розділу).

Номер таблиці та її назва розміщують над таблицею. У правому верхньому куті над відповідним заголовком розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Нижче по центру розміщується назва таблиці, яка друкується напівжирним шрифтом. При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці. Наприклад: Продовження табл. 2.1.

При написанні звіту про проходження переддипломної практики студент повинен давати посилання на літературні джерела, матеріали або окремі результати, які наводяться в роботі.

Посилання на літературні джерела у тексті подають у квадратних дужках. Цифри у квадратних дужках відповідають порядковому номеру джерела зі списку використаних джерел. Якщо використовуються відомості з джерел, що мають велику кількість сторінок, тоді у посиланні слід точно вказати номери сторінок джерела, на яке дається посилання у роботі. Наприклад: [6, с. 383].

Список використаних джерел слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ авторів або заголовків. Список оформлюється відповідно до чинного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання», який установлює види бібліографічних посилань, правила та особливості їхнього складання та розміщення у документах

Додатки оформляють як продовження звіту на його наступних сторінках. Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки. У правому верхньому куті над відповідним заголовком додатку напівжирним шрифтом розміщують напис «Додаток» із зазначенням літери, яка його позначає. Наприклад: Додаток А. Нижче по центру розміщується назва додатку, яка друкується напівжирним шрифтом. При переносі частини додатку на іншу сторінку пишуть «Продовження Додатку» і вказують його літеру. Наприклад: Продовження Додатку А.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, О, Ч, Ь.

VII. ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Звіт про проходження переддипломної практики з відповідним пакетом документів подається на перевірку керівнику практики від університету у строк,

встановлений календарним графіком проходження практики. За результатами перевірки відбувається захист.

Захист звіту проводиться у навчальному закладі в присутності комісії, яка призначається завідувачем кафедри. До складу комісії входять керівник практики від навчального закладу, викладачі та (по можливості) керівник від бази практики. У випадку неякісного оформлення звіту, несвоєчасного його подання, незадовільної оцінки за результатами захисту, кафедрою вирішується питання про повторне проходження студентом переддипломної практики.

Студент, який не виконав програму практики без поважних причини, відраховується з навчального закладу.

Якщо програма практики не виконана студентом з поважної причини, то навчальним закладом надається можливість студенту проходження практики повторно через рік. Можливість повторного проходження практики через рік, але за власний рахунок, надається і студенту який на підсумковому заліку отримав негативну оцінку.

Під час захисту студенту необхідно продемонструвати здобуті знання і вміння, застосувати їх під час відповідей на запитання. У процесі захисту визначається ступінь самостійності виконання програми практики, глибина дослідження та висвітлення основних завдань, рівень оволодіння студентом практичними навичками самостійної роботи. Також враховується характеристика студента, надана керівником практики від підприємства (установи, організації).

Формування загальної оцінки звіту про проходження переддипломної практики передбачає оцінювання змістовних та організаційних аспектів виконання звіту, а також якості його захисту. З метою забезпечення єдиних критеріїв перевага в оцінці результатів проходження практики надається керівнику практики від університету.

Загальна оцінка захисту звіту про проходження переддипломної практики визначається як сума балів, отриманих за кожним із передбачених критеріїв:

- **30 балів** студент може отримати за виконання покладених на нього функцій за місцем проходження практики. Роботу студента-практиканта за місцем практики оцінює керівник практики від установи за чотирибальною шкалою: «відмінно» – 5, «добре» – 4, «задовільно» – 3, «незадовільно» – 2. Отриману оцінку переводять в бали, шляхом множення на перевідний коефіцієнт – 6, який дорівнює частці від ділення можливої максимальної кількості балів поточного контролю на найвищу оцінку «5» (30:5). Якщо керівник практики від установи оцінив роботу студента-практиканта на «незадовільно», то бали такому студенту не нараховуються, і кафедрою вирішується питання про повторне проходження студентом переддипломної практики.
- **70 балів** студент може отримати за проходження практики, оформлення звіту про практику та його захист від керівника практики від університету. З них:
 - 30 балів – за оформлення текстової та документальної частин звіту, якщо:

- зміст звіту та щоденника про проходження практики відповідає програмі та вимогам переддипломної практики;
- у звіті та щоденнику викладено зміст діяльності бази практики;
- наявний повний склад додатків (копії документів, фінансові звіти, статистичні та аналітичні дані), які оформлено належним чином.
- 20 балів – за захист звіту про проходження переддипломної практики, якщо мають місце:
 - вільне володіння змістом роботи, яка проводилася на практиці;
 - знання нормативно-законодавчих та інструктивних документів, які регламентують діяльність бази практики;
 - уміння студента відповідати на проблемні питання, пов'язані зі змістом роботи на ділянках, передбачених програмою практики.
- 20 балів – за належне виконання індивідуального завдання під час практики, повноту розкриття проблемних питань, наявність пропозицій щодо підвищення ефективності роботи бази практики, зокрема, у частині обраного предмета дослідження відповідно до теми кваліфікаційної роботи магістра.

Бали знімаються:

- за неналежне оформлення щоденника та звіту про практику – 10 балів;
- відсутність студента на базі практики без поважних причин – 10 балів;
- несвоєчасне представлення щоденника та звіту про практику на кафедру – 10 балів.

Підсумкова оцінка проходження переддипломної практики студентом визначається шляхом додавання отриманих балів за кожним критерієм оцінювання знань, умінь і практичних навичок. Оцінка виставляється за шкалою, наведеною в табл. 7.1, і вноситься до заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки студента.

Таблиця 7.1

Шкала оцінювання проходження переддипломної практики студентом

Оцінка за системою ECTS	Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
A	90–100	відмінно
B	82–89	добре
C	75–81	
D	64–74	задовільно
E	60–63	
FX	35–59	незадовільно з можливістю повторного захисту звіту з доопрацюванням
F	1–34	незадовільно з оформленням нового звіту

Критерії оцінювання звіту з переддипломної практики:

А – Зміст звіту про проходження переддипломної практики бездоганний в усіх відношеннях. У повному обсязі зібрано та грамотно проаналізовано необхідний матеріал за темою дипломного дослідження. Відгук керівника від бази практики є позитивним. Доповідь логічна, студент вільно та зі знанням справи розкриває тему дослідження, відповіді на запитання є правильними та належно обґрунтованими – **відмінно – 90-100 балів**.

В – Програма проходження переддипломної практики та індивідуальне завдання розкриті в повному обсязі, але мають місце недоліки непринципового характеру. Недостатньо використані інформаційні джерела підприємства (установи, організації) на базі якого проводилося дослідження, мають місце окремі зауваження відгуку керівника від бази практики. Доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на запитання в основному правильні, оформлення звіту відповідає вимогам – **добре – 82-89 балів**.

С – Програма проходження переддипломної практики та індивідуальне завдання розкриті достатньо, але мають місце окремі недоліки змістовного характеру. У текстовій частині звіту переважають елементи описовості, висновки та пропозиції недостатньо обґрунтовані. Відгук керівника від бази практики містить окремі зауваження. Доповідь логічна, але не всі відповіді на запитання правильні або повні, оформлення звіту в межах вимог – **добре – 74-81 балів**.

Д – Програма проходження переддипломної практики та індивідуальне завдання розкриті частково, мають місце недоліки змістовного характеру. Нечітко сформульована мета, вибір ілюстративного матеріалу (рисунок, таблиці, графіки, схеми) не завжди обґрунтований, висновки непереконливі та неконкретні. Відгук керівника від бази практики містить окремі зауваження. Доповідь проголошена невпевнено, не всі відповіді на запитання правильні та повні. Є зауваження щодо оформлення звіту – **задовільно – 65-73 бали**.

Е – Програма проходження переддипломної практики та індивідуальне завдання розкриті частково, мають місце багато недоліків змістовного характеру. Нечітко сформульована мета, вибір ілюстративного матеріалу (рисунок, таблиці, графіки, схеми) не завжди обґрунтований, висновки непереконливі та неконкретні. Відгук керівника містить зауваження. Доповідь проголошена із забрудненнями, нелогічно побудована, неповною мірою розкриває зміст практичного дослідження, не всі відповіді на запитання правильні та повні. Є зауваження щодо оформлення звіту – **задовільно – 60-64 бали**.

ФХ – Програма проходження переддипломної практики та індивідуальне завдання розкриті недостатньо. Нечітко сформульована мета. Аналіз інформаційних джерел виконаний поверхнево. Заходи, що пропонуються, не впливають з аналізу, мають декларативний характер. Висновки неконкретні та належним чином не аргументовані. Оформлення звіту не відповідає вимогам. Відповіді на запитання неточні, неповні або відсутні – **незадовільно – 1-59 балів**.

Реєстраційний № _____
від «__» _____ 20__ р.

**Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Економічний факультет
Кафедра фінансів і банківської справи**

З В І Т
про проходження переддипломної практики
у (повна назва бази практики)

Студента (-ки) 1-го курсу магістратури
денної/заочної форми навчання
спеціальності 8.072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньої програми «Фінанси і кредит»
Прізвище, ім'я, по батькові

Керівник: ПІБ

Національна шкала _____

Кількість балів: _____

Оцінка: ECTS _____

Члени комісії: _____ (підпис) _____ (ПІБ)

_____ (підпис) _____ (ПІБ)

_____ (підпис) _____ (ПІБ)

Ужгород – 2021

**Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт магістра
для спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньої програми «Фінанси і кредит»**

1. Фінансові аспекти організації і виклики системи соціального страхування на сучасному етапі.
2. Шляхи зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування в Україні в умовах децентралізації.
3. Сучасні проблеми фінансового забезпечення державної регіональної політики
4. Бюджетна децентралізація як фактор забезпечення фінансової автономії регіонів і формування самодостатніх громад.
5. Міжбюджетні відносини в умовах децентралізації: сучасний стан та напрями вдосконалення.
6. Актуальні проблеми пенсійного реформування в Україні та напрями його вдосконалення.
7. Недержавне пенсійне страхування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку.
8. Актуальні проблеми впровадження програмно-цільового методу в бюджетному плануванні при забезпеченні суспільних потреб.
9. Джерела формування оборотних коштів і вплив їх співвідношення на фінансовий стан підприємства.
10. Удосконалення діючої системи фінансового планування на підприємствах в Україні.
11. Шляхи зміцнення фінансової стійкості та стабільності підприємств в сучасних умовах.
12. Проблеми формування й ефективного використання чистого прибутку як джерела зростання власних фінансових ресурсів підприємства.
13. Проблеми і шляхи покращення фінансових результатів діяльності підприємства.
14. Аналіз та прогнозування фінансового стану підприємства.
15. Прогнозування фінансової кризи та методи антикризового управління на підприємстві.
16. Прогнозування банкрутства та розробка системи антикризового управління підприємством.
17. Напрями удосконалення системи фінансового контролінгу на підприємстві.
18. Розробка ефективної політики управління оборотними активами компанії.
19. Розробка ефективної політики управління грошовими потоками на підприємстві.

20. Використання на підприємстві ефективних механізмів управління прибутком.
21. Формування системи управління структурою капіталу підприємства.
22. Напрями фінансового інвестування суб'єкта господарювання в сучасних умовах.
23. Проблеми формування податкової системи в умовах трансформації економіки України.
24. Оподаткування споживання: аспекти фіскальної вигоди непрямих податків та їх впливу на соціальний добробут.
25. Оптимізація податкового навантаження та розвиток стимулюючої функції податкового механізму.
26. Світовий досвід податкового регулювання структурної перебудови економіки: узагальнення та висновки для України.
27. Підвищення фіскальної й економічної результативності податкового адміністрування в Україні.
28. Податкове регулювання як складова державного податкового менеджменту та його ефективність в сучасних умовах.
29. Проблеми і напрямки реформування місцевого оподаткування в Україні.
30. Бюджетна політика та механізми бюджетного регулювання в Україні.
31. Механізми управління державним боргом та проблеми його обслуговування для України.
32. Проблеми функціонування та напрями реформування системи державного фінансового контролю в Україні.
33. Сучасний стан та проблеми забезпечення бюджетної безпеки держави.
34. Проблеми забезпечення податкової безпеки України та шляхи їх подолання.
35. Валютна безпека як складова системи управління фінансовою безпекою держави.
36. Проблеми та напрями підвищення рівня інвестиційної безпеки України.
37. Розробка системи управління фінансовою безпекою підприємства.
38. Аналіз ефективності прямих іноземних інвестицій у промисловість (економіку) регіону.
39. Стан платіжного балансу України, проблеми і можливості його регулювання в сучасних умовах.
40. Інструменти фінансового ринку та їх роль у залученні тимчасово вільних грошово-кредитних ресурсів.
41. Похідні фінансові інструменти: світовий досвід та можливості застосування в Україні.
42. Удосконалення валютного регулювання і контролю в Україні.
43. Антиінфляційна політика НБУ в сучасних умовах та її ефективність.
44. Інструменти грошово-кредитного регулювання НБУ та підвищення ефективності їх використання.

45. Платіжний баланс країни та його вплив на валютний курс національних грошей.
46. Архітектура сучасної світової валютної системи: модернізація стандартів минулого та новітні погляди.
47. Особливості розвитку валютного ринку України в умовах глобальної фінансової нестабільності.
48. Організація управління фінансово-економічною безпекою в банку.
49. Банківські депозити як інвестиційний ресурс економічного розвитку держави.
50. Розвиток банківського бізнесу в Україні на засадах корпоративної соціальної відповідальності.
51. Організаційно-економічні аспекти управління кредитним портфелем банку в сучасних умовах.
52. Управління ресурсним потенціалом як складова забезпечення стабільності банківського сектору.
53. Особливості маркетингової комунікаційної політики банку у сучасних умовах.
54. Підвищення ефективності банківського споживчого кредитування в умовах конкурентного середовища.
55. Проблеми підвищення рівня капіталізації та ліквідності банківських установ в Україні.
56. Стратегічне управління в комерційному банку в умовах нестабільного зовнішнього середовища.
57. Організація та проблеми кредитування підприємств малого та середнього бізнесу в українських банках.
58. Розвиток мікрокредитування в українській банківській практиці.
59. Управління активами і пасивами банку як фактор забезпечення фінансової стійкості.
60. Управління фінансовими ресурсами страхової компанії.
61. Інвестиційний потенціал страхових компаній та його вплив на розвиток національної економіки.
62. Особливості ризик-менеджменту у страховій сфері.
63. Управління фінансовою стійкістю страхової компанії в умовах динамічного зовнішнього середовища.
64. Особливості управління економічною безпекою сучасних страхових компаній.
65. Проблеми та перспективи розвитку особистого страхування в Україні.
66. Механізм взаємодії банків та страхових компаній як клієнтоорієнтована модель інтеграції фінансових послуг.
67. Тенденції розвитку перестраховування як механізму стабілізації страхового ринку в умовах фінансової кризи.

68. Фінтех на грошово-кредитному ринку: сучасний стан та перспективи розвитку.
69. Організація та аналіз ефективності системи гарантування вкладів фізичних осіб.
70. Механізм державного регулювання банківської діяльності в Україні.
71. Механізм функціонування регіональних банків та перспективи їх розвитку в Україні.
72. Удосконалення банківських платіжних інструментів в умовах цифровізації.
73. Інноваційна діяльність банків України в контексті розвитку дистанційного банківського обслуговування.
74. Специфіка організації страхового маркетингу в сфері сучасного бізнесу.
75. Механізм державного регулювання страхової діяльності в Україні та напрями його вдосконалення.
76. Проблеми та перспективи розвитку мікрострахування як нової соціально орієнтованої форми діяльності.
77. Стратегічні орієнтири розвитку страхового ринку України.

**Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт магістра
для спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньої програми «Митна справа та оціночна діяльність»**

1. Основні проблеми та тенденції розвитку оціночної діяльності в Україні.
2. Тенденції розвитку ринку нерухомості України на сучасному етапі.
3. Ринок нерухомості Закарпатської області, шляхи його активізації.
4. Ціноутворення на ринку нерухомості: особливості і тенденції.
5. Первинний та вторинний ринок житлової нерухомості та їх взаємодія.
6. Вартість нерухомого майна в умовах кризи.
7. Інвестування та фінансування об'єктів нерухомості.
8. Сучасні методи та технології визначення інвестиційної вартості нерухомого майна.
9. Оцінка нерухомого майна для цілей оподаткування.
10. Оцінка вартості нерухомого майна (на прикладі земельних ділянок, житлового, офісного, торговельного приміщення і т.д.).
11. Вартість орендної плати за користування об'єктами нерухомості: порівняльна характеристика методів і технологій оцінки (на прикладі земельних ділянок, надр, житлових та нежитлових приміщень і т.д.).
12. Ринкова вартість машин та обладнання: особливості оцінки та фактори впливу на неї.
13. Сучасні методи та технології визначення вартості автотранспортного засобу.
14. Земля як товар та об'єкт оцінки.
15. Оцінка вартості підприємства (на матеріалах конкретного підприємства).
16. Оцінка та управління вартістю бізнесу.
17. Ринкова оцінка вартості банківської організації в Україні.
18. Оцінка вартості підприємств-стартапів, проблемні аспекти та шляхи їх нівелювання.
19. Оцінка вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності (на прикладі торговельної марки, патенту ...).
20. Бізнес, цілісний майновий комплекс та підприємство: порівняльна характеристика методів вартісної оцінки.
21. Механізм оподаткування товарів при переміщенні через митний кордон України.
22. Реформування митного регулювання в Україні в контексті її вступу до СОТ.
23. Митний контроль товарів в Україні: проблеми та перспективи розвитку.
24. Митні платежі як інструмент державного регулювання ЗЕД.
25. Митна політика України в умовах її членства в СОТ.
26. Особливості митної справи та митної політики України.
27. Митно-тарифне та нетарифне регулювання переміщення товарів та

- транспортних засобів через митний кордон України.
28. Інституційно-інфраструктурне забезпечення митної діяльності в Україні.
 29. Організація роботи митних підрозділів при здійсненні контролю за доставкою вантажів (на прикладі митниці).
 30. Механізм здійснення митних процедур на _____ митниці та його вдосконалення.
 31. Організаційна та правова регламентація діяльності митного органу України (на прикладі діяльності митниці).
 32. Митне регулювання зовнішньоторговельних потоків в Україні.
 33. Доходи і видатки митної установи (на прикладі конкретної митної установи).
 34. Митні тарифи як інструмент торгової політики держави.
 35. Вплив євроінтеграційних процесів на митну політику України.
 36. Митно-банківський валютний контроль при здійсненні зовнішньоторговельних операцій.
 37. Організація та ефективність використання митних складів при експорті-імпорту товарів.
 38. Вплив нетарифного регулювання ЗЕД на соціально-економічний розвиток.
 39. Організація роботи митних органів по запобіганню незаконного переміщення товарів.
 40. Квотування імпорту та експорту товарів в Україні на сучасному етапі.
 41. Митне оформлення товарів.

Приклади індивідуальних завдань переддипломної практики

№ з/п	Назва теми дипломної роботи магістра	Примірний зміст та спрямування завдання
1	2	3
1	Управління активами і пасивами банку як фактор забезпечення фінансової стійкості	<p>Дослідити сучасні підходи до управління активами і пасивами банку та методичний інструментарій до їх аналізу й оцінки.</p> <p>Охарактеризувати нормативно-правові засади управління активами і пасивами у банківських установах.</p> <p>Проаналізувати формування і використання активів і пасивів за матеріалами обраного банку (база практики).</p> <p>Запропонувати та обґрунтувати пропозиції щодо удосконалення процесу управління активами і пасивами у обраному банку (база практики)</p>
2	Інвестиційний потенціал страхових компаній та його вплив на розвиток національної економіки	<p>Висвітлити теоретичні основи інвестування страхових резервів.</p> <p>Розкрити зміст управління інвестиційною діяльністю страховиків та визначити її основні завдання та складові.</p> <p>Проаналізувати інвестиційну діяльність страхової компанії за матеріалами обраної установи (база практики) та оцінити ефективність управління нею.</p> <p>Сформульовано конкретні висновки і пропозиції щодо подолання основних проблем здійснення інвестиційної діяльності вітчизняними страховими компаніями.</p>
3	Шляхи зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування в Україні в умовах децентралізації	<p>Дослідити сутність місцевого самоврядування в умовах децентралізації фінансових ресурсів.</p> <p>Окреслити тенденції формування доходів місцевих бюджетів у контексті децентралізації бюджетної системи.</p> <p>Проаналізувати виконання бюджету адміністративно-територіальної одиниці на прикладі бюджету міста/району/області.</p> <p>Визначити проблеми та шляхи зміцнення фінансової бази органів місцевого самоврядування</p> <p>Визначити основні напрями зміцнення фінансової незалежності органів місцевого самоврядування.</p>

1	2	3
4	Використання на підприємстві ефективних механізмів управління прибутком.	<p>Дослідити теоретичну сутність системи управління прибутком та значення її ефективної побудови для підприємства у контексті реалій сучасної економіки.</p> <p>Висвітлити процес управління прибутком підприємства, мету цієї діяльності, основні підходи до процесу управління прибутком підприємства.</p> <p>Визначити основні методи управління прибутком на підприємстві.</p> <p>Проаналізувати показники прибутковості та здійснити факторний аналіз прибутку за матеріалами обраного підприємства.</p> <p>Запропонувати шляхи підвищення якості процедур управління прибутком.</p>
5	Оцінка та управління вартістю бізнесу	<p>Висвітлити сутність та необхідність оцінки вартості бізнесу.</p> <p>Дослідити методи визначення вартості бізнесу та особливостей їх використання в сучасних умовах.</p> <p>Розкрити етапи проведення оцінки бізнесу відповідно до чинного законодавства.</p> <p>Провести оцінку вартості підприємства з використанням методів дохідного, витратного та порівняльного підходів.</p> <p>Визначити напрями удосконалення системи управління та оцінки вартості бізнесу.</p>
6	Інституційно-інфраструктурне забезпечення митної діяльності в Україні	<p>Розкрити організаційні засади ведення митної діяльності та дати характеристику системи управління нею.</p> <p>Провести аналіз діяльності територіальних митних органів ДФС України та особливості функціонування регіональної митниці ДФС (аналіз обсягів експорту та імпорту, надходження митних платежів, динаміка та кількість пропущених та випущених громадян, транспортних засобів та вантажів через пункти пропуску).</p> <p>Оцінити ефективність функціонування митних органів України на міжнародному рівні.</p> <p>Висвітлити проблеми та перспективи удосконалення організації митної служби та забезпечення безпеки у процесі здійснення митної діяльності.</p>

Структурні частини звіту про проходження переддипломної практики

№ з/п	Структурні частини	Кількість сторінок
1.	Титульний аркуш	1
2.	Зміст	1
3.	Вступ	1-2
4.	Розділ 1. Теоретичні основи досліджуваної проблеми	
5.	1.1. Обґрунтування актуальності дослідження, визначення предмету, об'єкту та методів дослідження	2-3
6.	1.2. Нормативно-правове забезпечення діяльності об'єкта дослідження	2-3
7.	Розділ 2. Організаційно-економічна характеристика бази практики	
8.	2.1. Стан ринкового бізнес-середовища функціонування бази практики	4-5
9.	2.2. Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності бази практики	4-5
10.	2.3. Аналіз та оцінка фінансових результатів діяльності бази практики	4-5
11.	Розділ 3. Індивідуальне завдання	10-12
12.	Висновки	2-3
13.	Список використаних джерел	30-35 джерел
14.	Додатки	Обов'язково (кількість не обмежується)